

Naturnationalpark Husby Klitplantage

Baggrundsnotat

Maj 2022

Baggrundsnotat for Naturnationalpark Husby Klitplantage

I december 2020 indgik regeringen, Radikale Venstre, Socialistisk Folkeparti, Enhedslisten og Alternativet aftale om Natur- og biodiversitetspakken med etablering af yderligere 13 nye naturnationalparker ud over de allerede igangsatte naturnationalparker i Fussingø og Gribskov. I april 2021 blev Tranum, Stråsø og Almindingen udpeget til naturnationalparker af regeringen og aftalepartierne. I marts 2022 blev placeringen af de sidste 10 parker besluttet, herunder Naturnationalpark Husby Klitplantage. Ifølge aftalen om naturnationalparker er det besluttet, at naturnationalparken etableres med lavt trådhegn.

Der er nedsat to nationale arbejdsgrupper (en arbejdsgruppe for interessenter og en videnskabelig arbejdsgruppe) og lokal projektgruppe pr. naturnationalpark.

Dette baggrundsnotat er udarbejdet til brug for den videnskabelige arbejdsgruppe, arbejdsgruppen for interessenter og den lokale projektgruppe i forbindelse med etablering af Naturnationalpark Husby Klitplantage. Formålet med dette baggrundsnotat er at give medlemmerne i de respektive arbejdsgrupper en introduktion til områdets nuværende status.

I tilknytning til dette baggrundsnotat er der udarbejdet en kortfunktion, hvor det er muligt med en større detaljeringsgrad at undersøge forekomsten af beskyttede naturtyper, Natura 2000 habitatnatur, fredede områder, fortidsminder, træartsfordeling, fordeling mellem skov og lysåben natur mv.

Kortfunktionen tilgås via dette link:

<https://gis.nst.dk/portal/apps/webappviewer/index.html?id=0df64bf0be6a4db7a8abb6692ae82d38¢er=448761.0,6239752.0,25832&level=8>

I venstre hjørne finder man dette bogmærke , hvor man kan skifte mellem de forskellige naturnationalparker. Ved siden af finder man denne lagliste , hvor de forskellige temaer, som er beskrevet nærmere i baggrundsnotatet, kan klikkes til og fra.

Indholdsfortegnelse

Naturnationalpark Husby Klitplantage	1
Baggrundsnotat	1
1. Områdebeskrivelse og historie	5
1.1 Naturnationalparkens område og historie	5
2. Landskab, jordbund og hydrologiske forhold	7
2.1 Landskabsdannelse og jordbund	7
2.2 Arealernes hydrologi	9
2.3 Sammenhæng i landskabet	9
3. Natur	9
3.1 Skoven	9
3.2 Beskyttet og registreret natur	10
3.2.1 Natura 2000-udpegninger	10
3.2.2 §3-områder	12
3.2.3 Klitfredede arealer	12
3.2.4 §25 – naturmæssigt særlig værdifuld skov	12
3.3 Øvrige lysåbne arealer	14
3.4 Sammenhæng mellem naturelementerne	14
3.5 Truede og sjældne arter	15
4. Kulturmiljø	15
5. Friluftsliv	16
6. Øvrige plan- og beskyttelsesmæssige forhold	18
6.1 Regionale udviklingsplaner og kommuneplaner	18
6.2 Fredninger og vildtreservater	18
6.3 Drikkevandsinteresser	19
6.4 Råstofplaner	19
6.5 Naturskogsstrategien	19
6.6 Andre udpegninger eller planer	19
7. Bilag	20

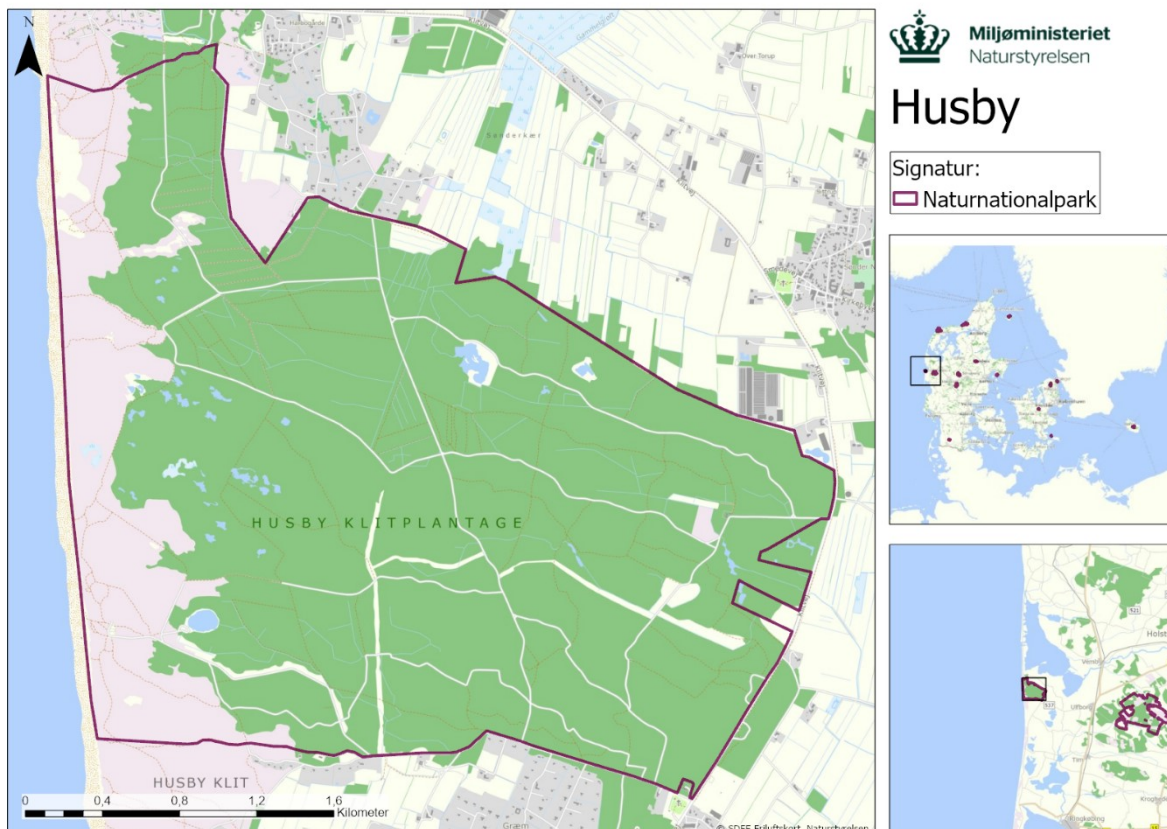
1. Områdebeskrivelse og historie

1.1 Natnationalparkens område og historie

Natnationalpark Husby Klitplantage er beliggende langs Vesterhavet syd for Nissum Fjord og knap 10 km vest for Ulfborg by. Den grænser op til større sommerhusområder dels mod nordvest ved Fjand/Bjerghuse og mod syd ved Husby. Landsbyerne Sdr. Nissum og Husby ligger hhv. nordøst og sydøst for området. Vesterhavet er den naturlige afgrænsning mod vest mens Klitvejen (Rute 181) afgrænser parken mod øst og Græmvej mod syd.

Projektområdet for natnationalparken er på ca. 960 ha og rummer den eneste klitplantage, som findes på den over 100 km lange kyststrækning fra Agger i nord til Nymindegab i syd. Vest for plantagen ligger udbredte klitområder.

Inden for området forekommer en enkelt bolig; Pilgårdhus, der fungerer som skovløberbolig. Desuden findes bunkere fra 2. Verdenskrig.

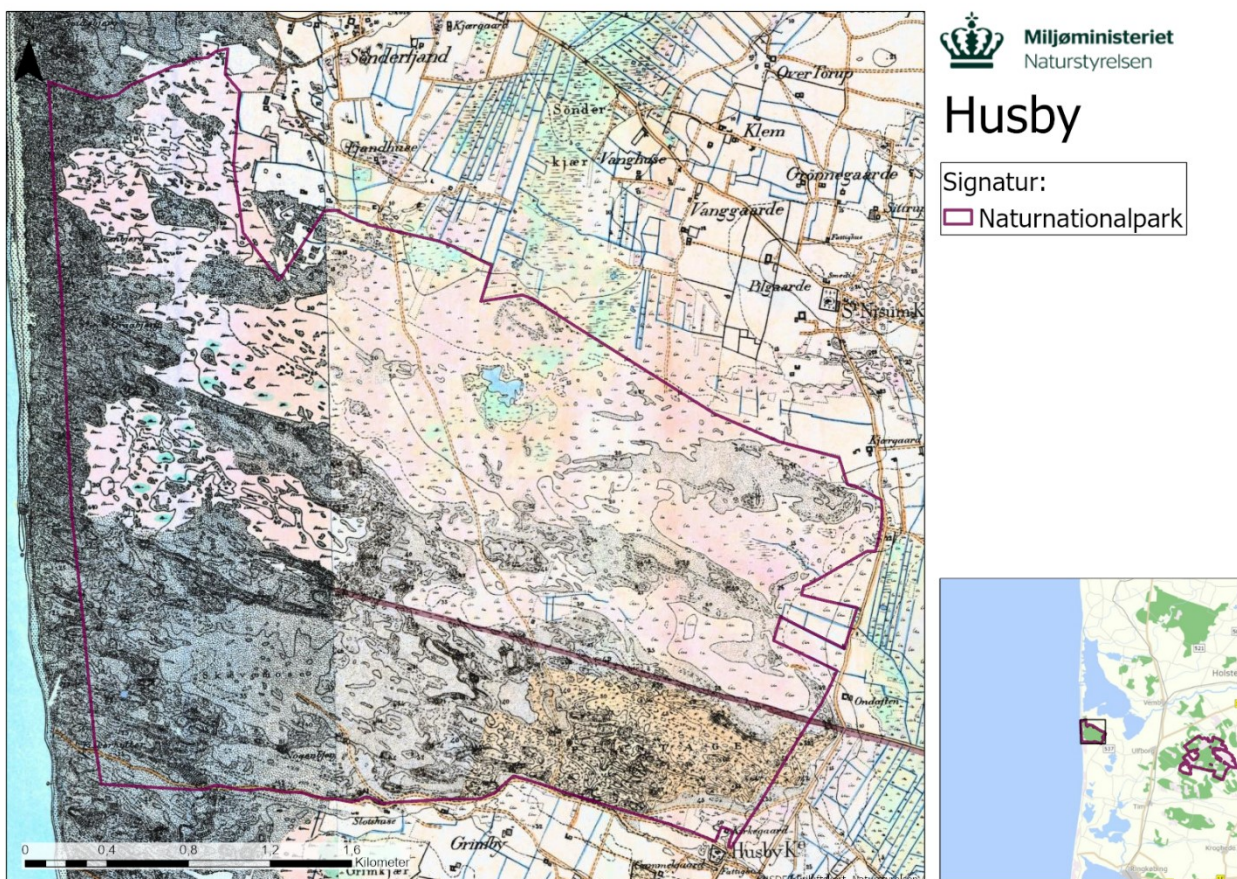

Kort 1: beliggenhed af natnationalparken

De vestjyske klitlandskaber er opstået som kombinationen af menneskets udpining af landbrugsarealer, "høst" af klitvegetation til tag, strøelse og foder samt havets og vindens påvirkning. Havet aflejrer sand på stranden, som vinden fører ind over land, hvor det bliver opfanget af diverse fysiske forhindringer som eksempelvis træer og buske, og herved opstår klitterne.

Husby Klitplantage blev, som en af de første klitplantager, anlagt fra 1858 som led i dæmpningen af sandflugten, der gav store problemer for områdets bønder. Sandflugten og vandreklitterne truede agerjord og græsningsområder, og sågar Husby Kirke var i fare for at sande til.

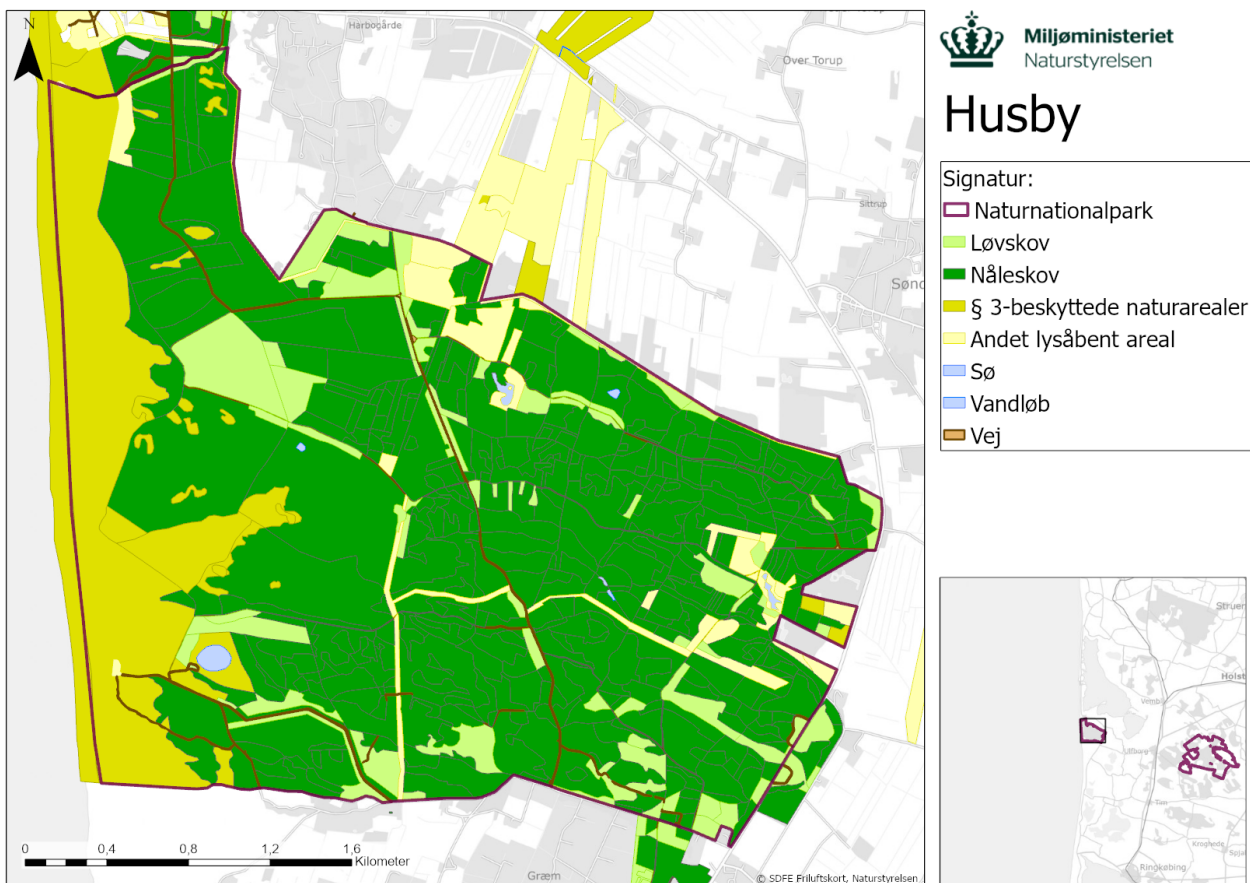
På det historiske kort nedenfor ses den begyndende tilplantning med primært bjergfyr i det sydøstlige hjørne ved Husby Kirke. Det fremgår også af kortet at området i slutningen af 1800-tallet fortsat var et meget åbent landskab med klitter, hede og mindre vådområder.

Kort 2: Høje målebordsblade (1842-1899)

I takt med at et "grønt tæppe" af bjergfyr blev rullet ud over klitterne blev det muligt at introducere flere træarter til Husby Klitplantage. Derfor fremstår plantagen i dag som en varieret skov, hvor besøgende får et godt indtryk af, hvad vindpåvirkning betyder for træernes vækst. Lige fra de lave bjergfyr-krat længst mod vest til høje ædelgraner og løvskov mod øst. Plantagen rummer Danmarks vestligste bøgeskov.

På nedenstående kort 3 ses fordeling på arealer med henholdsvis skov og lysåbne naturtyper inden for naturnationalparken, som det ser ud i dag. Der findes en nærmere beskrivelse i afsnit 3.1 og 3.2.

Kort 3: Nuværende arealanvendelse: løvskov, nåleskov, lysåbne arealer mv. Kortet er under opdatering, og viser ikke de senere års større rydninger af nåleskov. De opdaterede § 3 arealer kan ses på kort 5.

2. Landskab, jordbund og hydrologiske forhold

2.1 Landskabsdannelse og jordbund

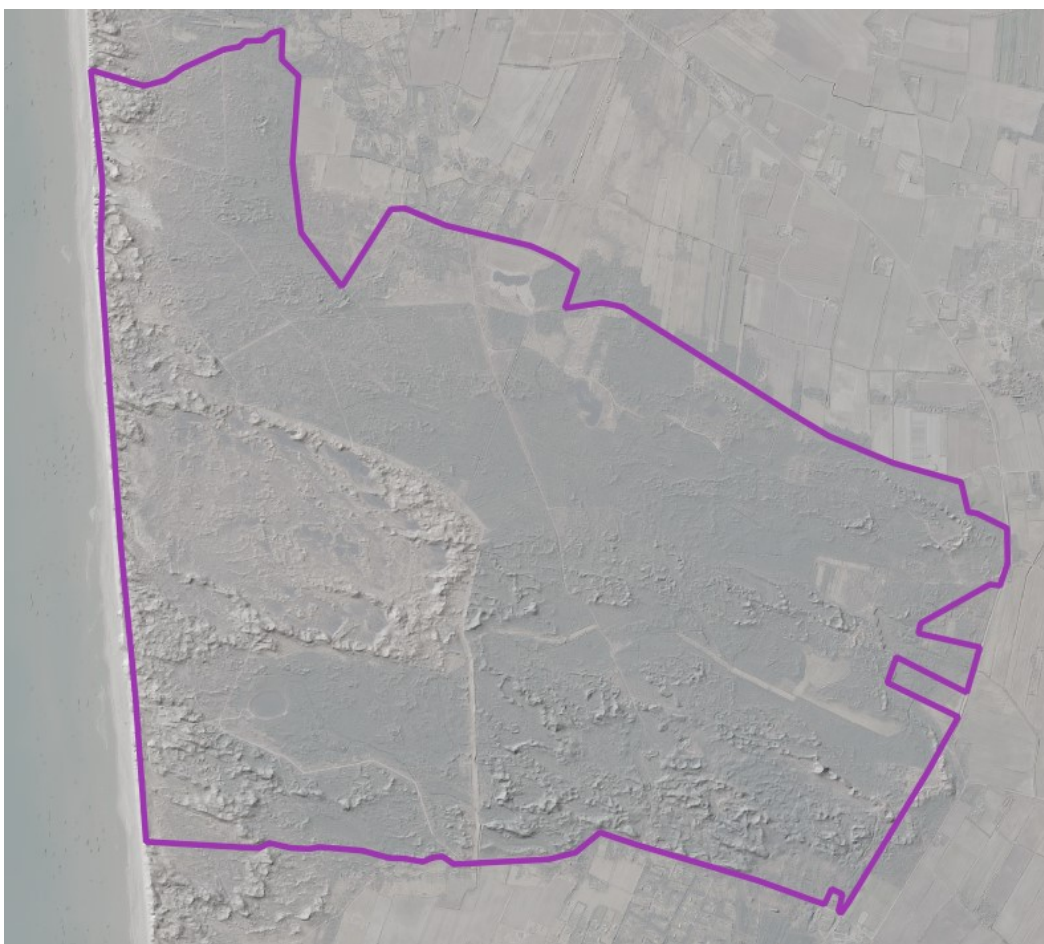
Naturnationalpark Husby er et klitlandskab, som formentlig har været præget af sandflugt i flere tusind år. Gældende for langt det fleste sandflugtspåvirkede egne i Jylland er der tale om sandflugter efter istiden i tidsrummet mellem at smeltevandsstrømmene er aftaget, men før vegetation har bundet sandet. Senere følger nye voldsomme sandflugter under "den lille istid" i 16-1700 tallet, hvor fald i gennemsnitstemp. betyder at mere vand bindes i form af is på polerne og havniveauet falder og bløtter sand ved havstokken som kan flyve sammen med andet sand fra det træfattige landskab. De resulterende klitdannelser strækker sig fra kysten og op til 4 km ind i landet, og omfatter således hele naturnationalparkens udstrækning.

Klitsandet hviler dels på aflejringer fra Saale istiden og dels på hævet havbund. Området var ikke isdækket under den sidste istid (Weichsel istiden), og kan betragtes som den vestligste del af Skovbjerg Bakkeø. Aflejringerne fra Saale istiden, i form af moræneler og smeltevandssand, kan iagttages ved Græm Strand,

hvor havet har eroderet en markant klint i aflejringerne. I denne klint ses, umiddelbart under klitsandet, en tydelig jordbundshorisont med rester af planterødder, som viser, at området har været plantedækket, inden sandflugten satte ind.

Det vides ikke, hvornår sandflugten startede, men undersøgelser andre steder i området har påvist sandflugt allerede i stenalderen. Langs kysten findes flere steder aktive klitter med blottet sand, men længere mod øst er klitterne fikseret af vegetation. Der findes adskillige veludviklede parabelklitter, som er kendetegnet ved deres karakteristisk hestesko- eller parabelform. Den største parabelklit er ca. 1 km bred og har ca. 1,4 km lange "arme", og dækker en stor del af den vestlige del af naturnationalparken – se kort 4. Der findes en markant afblæsningsflade mellem klittens arme, som indeholder et stort moseareal.

Jordbunden i området består altovervejende af fygesand. Der findes desuden mindre områder med moræneaflejringer – primært i den østlige del af Husby Klitplantage. Endelige forekommer små arealer med ferskvands- og tørveaflejringer i småsøer og lavninger.

kort 4: Højdemodel. Terrænet i området er præget af mange større og mindre klitdannelser i hele naturnationalparkens område. Der findes flere parabelklitter med den største og mest veludviklede beliggende omtrent midt i den vestlige halvdel af naturnationalparken. Terrænhøjden varierer fra omtrent havniveau til ca. 25 m for de højeste klittoppe.

2.2 Arealernes hydrologi

Hele området er naturligt vandrigt, men gennemskåret af mange dybe grøfter. Grøfterne er primært etableret i forbindelse med skovdyrkingen, da grundvandet mange steder står tæt på terræn. Potentialet for reetablering af naturlig hydrologi er derfor stort.

2.3 Sammenhæng i landskabet

Naturnationalpark Husby Klitplantage er en del af et landskab, der er præget af beliggenheden ved Vestkysten, og er karakteriseret ved et klitlandskab med strande og klitter samt klitplantage og fjorde.

Naturnationalparkens lysåbne klitnatur er en del af Husby Klit, der udgør en 14 km lang strækning langs den jyske vestkyst i området mellem Nissum Fjord i nord og Vest Stadil Fjord i syd. Husby Klit er et vindskabt landskab dannet på hævet havbund, og fremstår som et langstrakt og dynamisk bælte af kystklitformationer. Klitterne er stedvis under naturlig omdannelse på grund af havets erosion og vinden, der omlejrer sandet, hvor dette er blottet. Inden for naturnationalparkområdet findes en af Danmarks største og tydeligste parabelklitter.

Selve klitplantagen er unik for området, da det er den eneste klitplantage på en ca. 100 km vestkyststrækning.

3. Natur

3.1 Skoven

Skoven i naturnationalparken blev som nævnt i afsnit 1.1. plantet fra omkring midten af 1800-tallet på den sandføgne klithede. Da arealerne er forholdsvis fugtige, blev der som beskrevet i afsnit 2.2, anlagt en del grøfter for at sikre dræning af de stedvise meget våde jorde, så der kunne rejses skov.

Samfundets behov var tidligere en rentabel træproduktion, hvilket har været bærende for driften frem til 1990'erne. Her besluttede regeringen, at statsskovene skulle omlægges til naturnær skovdrift med øget fokus på bæredygtighed – en af de væsentligste ændringer af driften i statsskovene i 200 år. De seneste årtier har skoven været drevet naturnært, hvilket bl.a. betyder at der arbejdes hen mod at opbygge et stabilt skovklima med vedvarende skovdække og naturlig foryngelse. Der fokuseres på hjemmehørende træarter, der efterlades dødt ved og genoprettes hydrologi. Desuden er sprøjtning og brug af kunstgødning ophørt.

I tabel 1 ses fordelingen af træarter på de skovbevoksede arealer og omfanget af lysåbne arealer inden for naturnationalparken. De skovdækkede arealer udgør i alt ca. 600 ha, mens de lysåbne arealer er på ca. 360 ha.

Valget af træarter afspejler de vanskelige udfordringer, der har været forbundet med at få træer til at overleve på den sandede jordbund med den kraftige saltholdige vestenvind. Hovedtræarterne er bjergfyr, skovfyr og contortafyr. Bjergfyr er den dominerende træart længst mod vest. Over et mindre område, i den sydøstlige del af plantagen, består jordbunden af morænejord, som giver et godt vækstmiljø for de fleste skovtræarter. Her ses veludviklet eksemplarer af ædelgran og bøg. Den øvrige del af plantagen domineres

af skovfyr og contortafyr. Rundt om i plantagen er der plantet eg. Egens vækst præges i høj grad af den dårlige jordbund og vestenvinden, så den oftest fremstår lav og kroget, men den er i stand til at overleve. Sitkagran er plantet på en del arealer og klarer sig godt.

Tabel 1. Fordelingen af forskellige træarter, §3-natur og andre lysåbne arealer

Areal i hektar	Eg	Andet løvtræ	Contorta	Sitkagran	Bjergfyr	Skovfyr	Andet nåletræ	§3 natur	Andre lysåbne arealer	Total
Naturnationalpark										
Husby Klitplantage	80	10	110	90	100	170	40	310	50	960

Ovenstående opgørelse i tabel 1 over fordelingen af træarter er baseret på hovedtræart. Det betyder, at det er den dominerende træart i en bevoksning, men at der også kan forekomme andre træarter i bevoksningen. Træarternes bevoksningsgrad i Husby Klitplantage er ved at blive gennemgået og opdateret. Contortafyr forynger sig naturligt overalt i området og er derved en stor trussel på såvel lysåbne naturarealer, i nye kulturer og i de lysåbne skovfyr- og egebevoksninger. Det er derfor muligt at udbredelsen af contortafyr er større end hvad fremgår af tabel 1 og at bevoksningerne af især eg og skovfyr er mindre pga. tilgroningen med contortafyr. Træartsfordelingen, som angivet i tabel 1, forventes således ændret i takt med at ny viden foreligger, og bevoksningsgraden medtages i opgørelsen.

Skovbundens planteliv i den lyse nåleskov omfatter bl.a. kambregne, linnæa og liden vintergrøn. I den over 100 år gamle bevoksning af almindelig ædelgran findes den fredede og relativt sjældne orkide knærod. I de tætte mørke bevoksninger af contortafyr og sitkagran er skovbundens planteliv yderst sparsomt grundet mangel på lys.

Der er iagttaget knap 100 forskellige fuglearter¹ i området, hvor en del er tilknyttet plantagen. Ynglefuglene tæller bl.a. natravn, hvis snurrende sang kan høres i skumringen i forsommeren, samt en række småfugle som skovpiber, misteldrossel, rødstjert, fuglekonge, gransanger og træløber.

I dag forekommer en naturlig hjortegræsning i området (krondyr og rådyr). Krondyrene veksler mellem arealer ved Nissum Fjord og Naturnationalparkområdet. I parabelklitten er der spor efter krondyrgræsning i form af blottede sandflader.

3.2 Beskyttet og registreret natur

3.2.1 Natura 2000-udpegninger

Den kystnære del af naturnationalparkområdet indgår i Natura 2000-område nr. 74 "Husby Klit", der udgøres af habitatområde nr. 197. Dette Natura 2000-område er specielt udpeget for at beskytte de store sammenhængende klitarealer bestående af klitnaturtyperne forklit, hvid klit, grå/grøn klit, klithede, havtornklit, grårisklit, enebærklit og klitlavning.

Natura 2000-områder er udpeget for at beskytte bestemte arter og/eller naturtyper, der er sjældne, truede eller karakteristiske for EU-landene. Disse udgør områdets udpegningsgrundlag. Udpegningsgrundlaget for

¹ https://trap.lex.dk/Husby_Klitplantage

Natura 2000 området Husby Klit ses nedenfor. Tabellen indeholder naturtyper og arter, der udgør det gældende udpegningsgrundlag for Natura 2000-området. Tal i parentes henviser til de talkoder, som benyttes for naturtyper og arter fra habitatdirektivets bilag 1 og 2. * angiver at der er tale om en prioriteret naturtype:

Udpegningsgrundlag for Habitatområde nr. 197		
Naturtyper:	Forklit (2110)	Hvid klit (2120)
	Grå/grøn klit (2130)	Klithede* (2140)
	Havtornklit (2160)	Grårisklit (2170)
	Klitlavning (2190)	Enebærklit* (2250)

Der er i alt kortlagt knap 300 ha habitatnatur inden for naturnationalparken. Klithede (2140) udgør med 228 ha næsten 80 % af den kortlagte habitatnatur, mens arealet med grå/grøn klit (2130) og hvid klit (2120) er på hhv. 39 ha og 19 ha. Klitlavninger (2190) har en udbredelse på ca. 8 ha og naturtypen grårisklit (2170) dækker ca. 3 ha. Enebærklit (2250) har en ringe udbredelse på blot ca. 600 m². Kort 6 viser udbredelsen habitatnaturtyperne.

Det fremgår af Miljøstyrelsens seneste Basisanalyse 2022-2027 at naturtilstanden for de lysåbne naturtyper i Natura 2000-området er god på godt 80 % af arealet. På knap 20 % af arealet er tilstanden moderat, som primært skyldes forekomsten af invasive arter. Den invasive art rynket rose findes i hvid og grøn klit, hvor den vokser på læsiden af klitterne. Længere inde bliver det for næringsfattigt for rynket rose. Her er det til gengæld nogle andre invasive arter, bjergfyr, contortafyr og stjernebredribbe, som udviser stort spredningspotentiale og derfor vise steder truer naturværdierne. På ca. 2/3 af arealet med grå/grøn klit i Natura 2000-området er der registreret en højere dækning af høje græsser og urter end, hvad der er optimalt for naturtypen.

I periode 2013-2019 blev der gennem EU LIFE-projektet REDCOHA ryddet omkring 150 ha klitnatur i området, som var groet til i bjergfyr og contortafyr. Parabelklitten blev bl.a. ryddet. Desuden blev hydrologien forbedret ved at etablere adskillige klitlavninger/temporære søer på parabelklittens afblæsningsflade. Forsøg med forskellige måder til bekæmpelse af rynket rose var ligeledes en del af projektet herunder tildækket med plastik og ukrudtsdug samt anvendelse af biorotor.

Også de seneste år er opvækst af contortafyr i klitnaturen blevet nedskåret manuelt ligesom genvækst af rynket rose også er blevet fjernet med biorotor.

Der er et stort potentiale for forbedring af naturtilstanden i parabelklitten og de øvrige klitarealer, der er ryddet for vedplanter. I disse områder er der generelt en meget stor udbredelse af græs-arten bølget bunke, der i partier vokser som monokultur. En undersøgelse udført af specialestuderende i sommeren 2020, hvor prøvefelter er udlagt tilfældig i de forskellige naturtyper i parabelklitten, viser, at naturtilstanden gennemsnitlig er moderat og dermed ikke tilfredsstillende. Artstilstanden varierer fra dårlig til god, mens strukturindekset varierer fra ringe til god.

Hvor græsset bølget bunke er meget udbredt ses stor førnedannelse. Førne er dødt plantemateriale, som endnu ikke er nedbrudt. Meget førne hindrer at lave lyskrævende urter såsom fx almindelig mælkeurt, klitstedmoderblomster og almindelig kællingetand kan finde fodfæste – urter som er vigtige foderplanter eller værtsplanter for mange insekter. Markfirben kan heller ikke leve i tæt høj græsvegetation, da den kræver en meget åben vegetation med bare sandflader, hvor de kan få lys og varme for at være aktive.

3.2.2 §3-områder

I alt er ca. 310 ha natur beskyttet efter naturbeskyttelsesloven (se kort 5). Der er et meget stort overlap mellem den kortlagte habitatnatur og den § 3 beskyttede natur, men ca. 20 ha natur er alene §3-beskyttet. Langt størstedelen af § 3-naturen er hede (nordatlantisk klithede), som udgør ca. 95% af den beskyttede §3-natur. Der er mange mindre søer, som samlet har et areal på knap 9 ha, mens der er mose på ca. 8 ha. Der findes ganske lidt eng inden for området (ca. 500 m²)

To søer er navngivne hhv. Skavemosen, der udelukkende modtager grundvand og derfor er klarvandet, og Hareflod, som er en brunvandet sø.

Tabel 2. Fordeling af de lysåbne naturtyper

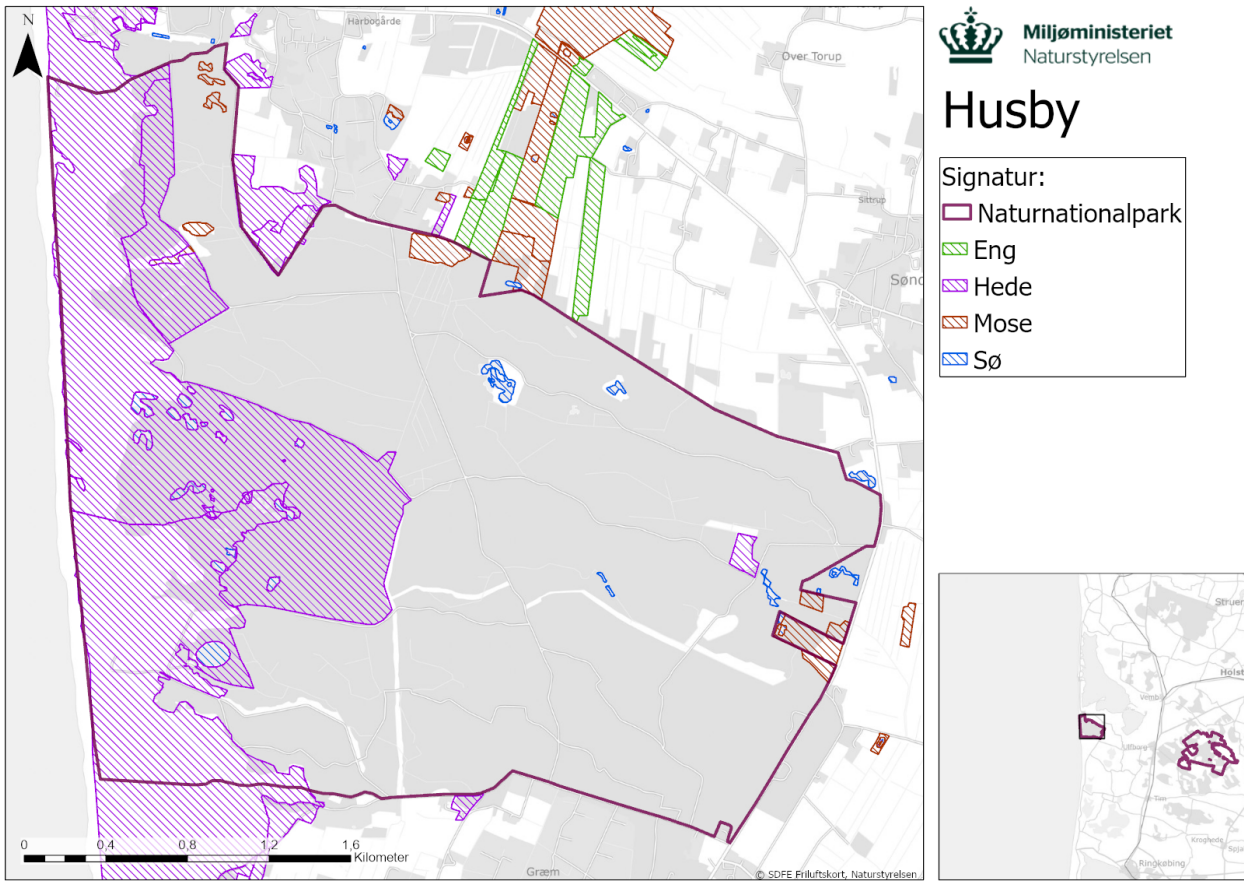
Areal i hektar	Eng	Hede	Mose	Sø	Total
Naturnationalpark					
Husby Klitplantage	0,05	293	8	9	310

3.2.3 Klitfredede arealer

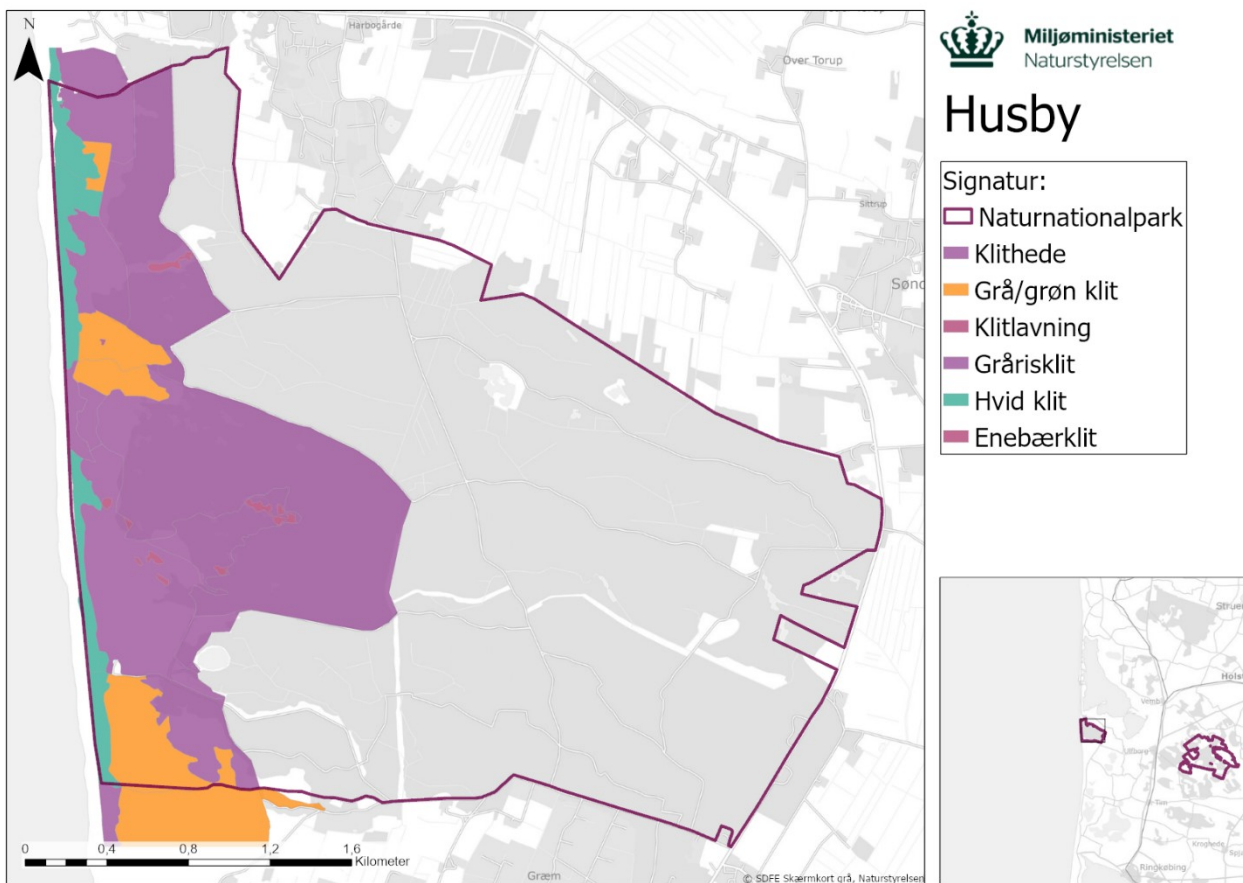
Den kystnære del af naturnationalparkområdet ligger inden for klitfredning, som er arealer omfattet af §8 i naturbeskyttelsesloven.

3.2.4 §25 – naturmæssigt særlig værdifuld skov

Skovlovens §25 omfatter naturmæssigt særlig værdifulde skove. Der findes ingen §25 skovarealer inden for området.

Kort 5: Udbredelsen af beskyttede naturtyper (§3-arealer)

Kort 6 Udbredelsen af N2000 lysåbne naturtyper

3.3 Øvrige lysåbne arealer

De øvrige lysåbne arealer udgøres dels af krat, brandbælter og veje. Enkelte mindre arealer er tjenestejord til de skovboliger, der findes i området. Tjenestejord var mindre landbrugsarealer, knyttet til tjenesteboliger og som kunne udnyttes af tjenestemanden. I dag er arealet forpagtet af en tjenestemand. Tjenestejorden har ikke været omlagt inden for de seneste 5-7 år.

3.4 Sammenhæng mellem naturelementerne

Mod vest i naturnationalparken findes en mosaik af klitnaturtyper. Yderst langs havet findes den hvide klit, som også omfatter vandreklitter. I de mere stabile klitter længere fra kysten findes en række forskellige vegetationstyper. Den grønne/grå klit er et mere eller mindre lukket plantedække med græsser, urter, mosser og laver. På de mest udvaskede og sure klitter optræder den grå klit, som har en særlig rig mos- og lavflora. Ved en yderligere udvaskning og stabilisering af sandet dannes klitheden. Hvor grundvandsstanden er høj ses fugtig eller vanddækkede klitlavninger med en række forskellige plantesamfund og små klitsøer.

Længere inde i landet erstattes den lysåbne klitnatur med krat og skov bestående af lave bjergfyrfyr ofte efterfulgt af contortafyr. Vestenvind, saltnedslag og jordbundsforhold sørger for en naturlig graduering af overgangen fra den lysåbne klitnatur til de lukkede skovbevoksninger i plantagen. Den saltholdige

vestenvinds indflydelse på skovudviklingen er tydelig, da de lave bjergfykrat forekommer mod vest og høje ædelgraner og løvskov mod øst.

3.5 Truede og sjældne arter

En lang række truede og sjældne arter er knyttet til naturnationalparkens lysåbne klitnatur. I de fugtige klitlavninger vokser rødlistede plantearter som liden soldug, nåle-sumpstrå, fåblomstret kogleaks og brun næbfrø. Her vokser også klokke-ensian, som er værtsplante for områdets sårbare sommerfugl ensian-blåfugl. I den mere tørre klitnatur (grå/grøn klit og klitheden) findes sjældne plantearter som fin bunke, plettet kongepen, lyng-øjentrøst og stor skjaller. Her findes også truede og sjældne arter af lav som fx etage-bægerlav, askegrå rensdyrlav og nordlig bægerlav.

Den rene sø, Skavemose, huser en bestand af den sjældne, græslignende pilledrager. Forekomsten af pilledrager er dog ret svingende; nogle år er den meget fåtallig, men kan året efter optræde i stort antal. I søen vokser også strandbo og flydende kogleaks, hvor sidstnævnte også findes i flere af de mindre søer i området.

Sjældne insekter er registreret inden for området, som f.eks. den meget sjældne og truede sølvjordbi, der kræver løs sandet jord i åben hedevegetation. Også kystmurerbi og hedebladskærerbi lever her foruden klitperlemorssommerfugl, rødåret hedelibel og den truede dværg-svirreflue

De sjældne svampe i området er især knyttet til den skovbevoksede del, hvor der findes kastanie-kammerrørhat og småskællet kødpigsvamp, som begge er meget sjældne og sårbare. Glat vulkanskorpe og gul nøkketunge er to andre svampearter, der er i tilbagegang og som lever i området.

Naturnationalparken er levested for flere interessante fuglearter herunder natravn. I 1800-tallet var natravnen almindelig på de jyske heder, men efterhånden som hederne er forsvundet, har natravnen fundet nye biotoper, specielt fyrreskov på sandet bund, som Husby Klitplantage. Øvrige rødlistede fuglearter observeret i området er fx hedelærke, stor tornskade, vendehals, stenpikker, gulspurv og perleugle.

Artstabellen i bilag 1 viser nogle af de sjældne og truede arter, som findes i området. Tabellen omfatter ikke alle truede og sårbare arter, der lever i området, da nye arter løbende registreres.

Bilag IV-arter

En række danske dyre- og plantearter er i EU vurderet som særligt sårbare og truede. Arterne fremgår af EU's Habitatdirektiv bilag IV og kaldes derfor i daglig tale bilag IV-arter. Følgende bilag IV-arter har kendte forekomster inden for naturnationalparkområdet;

Markfirben er registreret med to fund i den yderste klitrække allernordligst i projektområdet.

Spidssnudet frø er registreret i Skavemose og i Hareflod.

Grøn kølleguldsmed er registreret med et fund ved søen Hareflod.

4. Kulturmiljø

Der er ingen fredede fortidsminder i naturnationalparken. Der er dog fundet kulturarvsspor i form af knusesten og lerkarsskår fra oldtiden og fund af mosepotter fra jernalderen. Derudover forekommer en enkelt hulvej inden for området, samt få beskyttede sten- og jorddiger.

Parallelt med kysten løber den gamle Raketvej helt op til Spidsbjerg Strand. Den blev benyttet af redningsfolkene, når de kørte redningsmateriel ud til strandede skibe. Klitten og klitheden har tidligere været en vigtig ressource for området bønder/fiskere også til afgræsning med får og kreaturer. Der er spor efter denne historiske afgræsning i form af gravede drikkesteder til dyrene.

I 1958 er der opsat en mindesten over 100 år jubilæet for Husby Klitplantage.

5. Friluftsliv

Husby Klitplantage har stor rekreativ værdi og har mange besøgende. Især lokale og sommerhusgæster fra de omkringliggende sommerhusområder benytter området.

Vandreture er en yndet fritidsaktivitet i området. Som variation til en vandretur langs kysten kan man søge læ i plantagen, hvor et udbredt system af stier og veje bevirker, at mange mennesker kan opholde sig samtidigt, uden at der bliver "trængsel". Generelt er Husby Klitplantage god at vandre i for alle, også som handicappet, og en rute er specielt velegnet til kørestolsbrugere. Det samme er de mange skovveje, der snor sig gennem plantagen. Der er to meget besøgte udsigtspunkter i området – Marens Maw mod nord og Nøgenbjerg mod syd.

Også mange cykler i plantagen og cykelruten "Vestkystruten" løber midt gennem projektområde. Særligt om sommeren er badesøen "Skavemose" benyttet, da den tilbyder et mere børnevenligt badevand end Vesterhavet og har gode læforhold, da tæt nåleskov omgiver søen. Der er toiletbygning ved søen samt grillplads.

Området benyttes meget til ridning bl.a. af Husby Efterskole, der er nabo til naturnationalparken og som har en ridelinje (islænderprofil). Der er i alt 16 km ridestier i klitplantagen. Endelig benytter lokale løbeklubber samt o-løbere området, og der arrangeres jævnligt større o-løbs stævner.

Inden for naturnationalparken findes fire afmærkede vandreruter, to rideruter, en permanent afmærket orienteringsløbsrute og tre afmærkede løberuter.

I 2018 er der etableret en certificeret vandrerute ("Premiumweg" under den tyske vandreforening, Deutsches Wanderinstitut) efter ønske fra Naturpark Nisum Fjord og Geopark Vestjylland (se nærmere beskrivelse i afsnit 6.6). En stor del af den 15 km lange vandrerute ligger inden for naturnationalparken.

Den centrale del af projektområdet er kendetegnet ved begrænsede faciliteter. Områdets p-pladser er placeret primært langs kanten af området, da motoriserede køretøjer ikke er tilladt i Husby Klitplantage. Nogle p-pladser er med toilet, mens andre ikke har yderligere faciliteter end bord-bænke sæt.

I direkte tilknytning til naturnationalparkområdet er der to skovlegepladser, som NST har ansvaret for. Den ene ligger nord for parken, mens den anden findes syd for parken, hvor der er i den gamle planteskole ved skovfogedboligen "Plantagegaarden" er indrettet en skovlegeplads. Her findes også et mini-museum i "Koglehuset" om planteskolens og klitplantagens historie. Der er også adgang til grillplads, madpakkehus, borde/bænke og sidst på sommeren kan man plukke frugter - i begrænset omfang - i den lille frugtplantage.

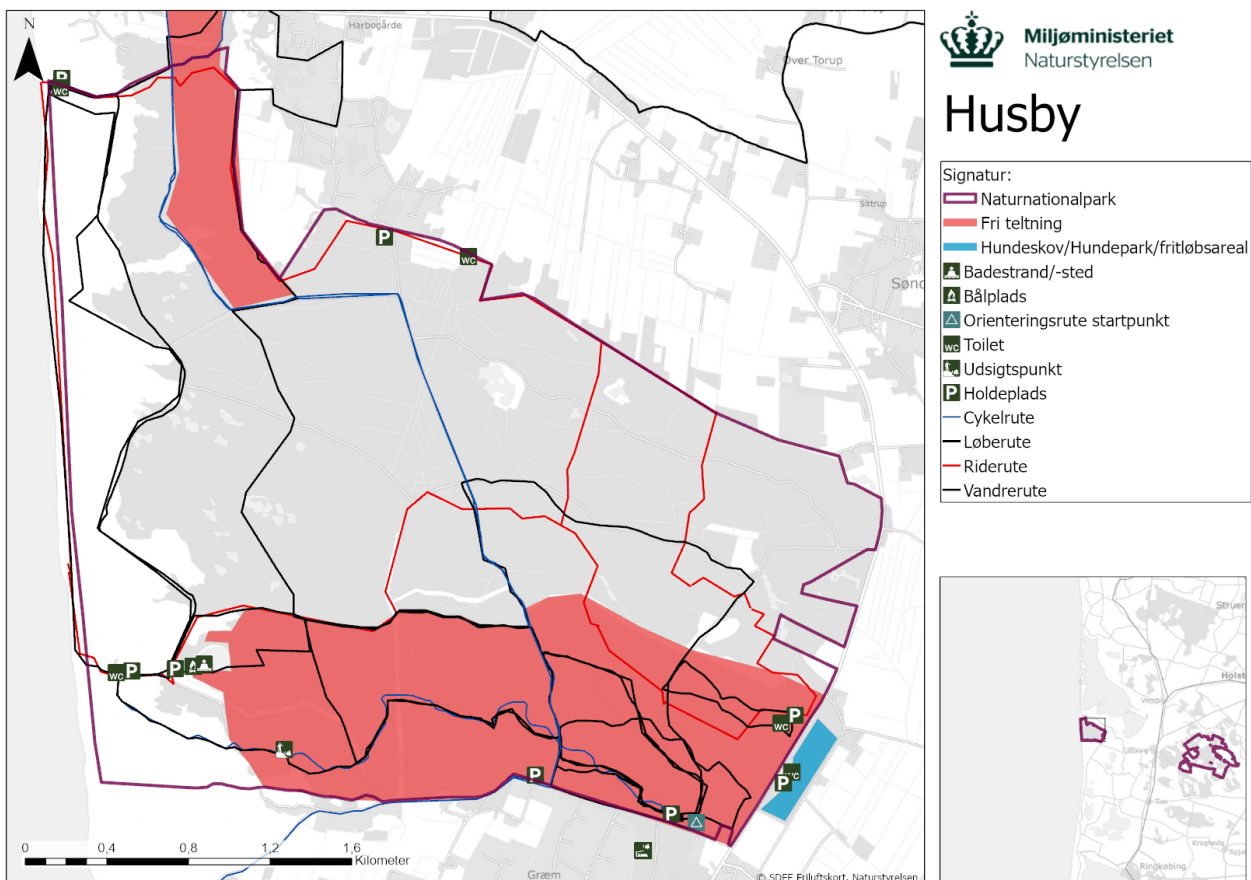
Udvikling og vedligeholdelse af det rekreative område i den gamle planteskole varetages i samarbejde med lokale ildsjæle.

Det er muligt at overnatte i telt inden for naturnationalparken, da der er fri teltning i et større område mod syd samt øst for Vandværksvej. Der er ingen lejrpladser eller primitive overnatningspladser inden for projektområdet, men umiddelbart syd for området findes shelterplads.

Der findes en lille hundeskov i den nordlige del af området. Den er mindre besøgt end den hundeskov, som ligger øst for Klitvej og uden for naturnationalparkområdet. Som det fremgår af tabel 4 anvendes plantagen også meget til hundetræning

En stor del af Husby Klitplantage har gennem mange år været udlejet til jagt.

Der har tidligere fandtes et velbesøgt udsigtstårn på Brejdablik, hvor kun fundamentet er tilbage.

Kort 7: Friluftsfaciliteter og afmærkede ruter i naturnationalparken

Godkendte aktiviteter afholdt i Husby Klitplantage gennem de sidste 10 år fremgår af tabel 3.

Tabel 3. Godkendte rekreative aktiviteter i perioden 2012 til 2021.

Aktivitetstype	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	I alt
Dagorienteringsløb		9	9	5	8	10	15	6	9	7	78
Hundetræning		2	4	5	8	3	5	2	7	11	47
Motionsløb									1	2	3
MTB/cykling (ikke konkurrence)		1									1
Natorienteringsløb		1		1				2			4
Ridning						1					1
Skovtur		2		2		1		1		1	7
Træklatring	1										1
Øvrige						5	10	6	7	6	34
I alt	1	15	13	13	16	20	30	18	23	26	176

6. Øvrige plan- og beskyttelsesmæssige forhold

6.1 Regionale udviklingsplaner og kommuneplaner

I Region Midtjyllands udviklingsstrategi om natur og biodiversitet står følgende:

"Det er i høj grad den rige og alsidige natur, der giver landdistrikterne værdi i forhold til et godt og bæredygtigt liv. Men mange steder mangler gode adgangsforhold til naturen, ligesom biodiversiteten er under pres. Kommuner, lokalsamfund, lodsejere mfl. får en central rolle i at sikre handling, der fastholder og udvikler den værdi, naturen skaber."

Naturnationalpark Husby Klitplantage ligger i Holstebro Kommune. Det fremgår af Holstebro Kommunes kommuneplan 2021-2033, at hele naturnationalparkområdet er omfattet af Grønt Danmarkskort som "Naturområder med Særlige Naturbeskyttelsesinteresser" og som "Økologisk Forbindelse".

Hele naturnationalparkområdet er desuden udpeget som "Bevaringsværdige Landskaber" og "Større Sammenhængende Landskaber". Et mindre område syd for Fjand Enge er udpeget som "Lavbundsarealer". Hovedparten af naturnationalparkområdet er udpeget som "Kulturmiljøer" med kulturhistorisk bevaringsværdi.

Størstedelen af området er beliggende indenfor "Kystnærhedszonen (fri for bebyggelse)", med undtagelse af det sydøstlige hjørne.

Endelig fremgår det af kommuneplanen at hele området ligger inden for Naturpark Nissum Fjord.

6.2 Fredninger og vildtreservater

Der er ingen fredninger eller vildtreservater inden for naturnationalparkområdet.

6.3 Drikkevandsinteresser

Der er drikkevandsinteresser i området. Dele af naturnationalparkområdet ligger inden for indvindingsoplandet til Husby Vandværk såvel til Fjand Vandværk, og hvor dele af disse vandværksoplande er udpeget som nitrutfølsomme og sprøjtemiddelfølsomme indvindingsområder.

6.4 Råstofplaner

Det fremgår af Region Midtjyllands Råstofplan 2020, at området ligger uden for råstofgrave- og råstofinteresseområder.

6.5 Naturskogsstrategien

I forbindelse med udmøntningen af naturskogsstrategien er der forud for beslutningen om naturnationalparken ikke udlagt urørt skov i Husby Klitplantage.

6.6 Andre udpegninger eller planer

Miljøministeren udsendte den 16. december 2020 pressemeddelelse om, at der iværksættes et helårsgræsningsprojekt i Husby Klitplantage på ca. 400 ha for at skabe mere naturlig dynamik, forbedre viden om helårsgræsningens effekter i klitnaturen og forbedre viden om græsningsprojekters påvirkning af rekreative og friluftsmæssige forhold.

Naturstyrelsen er projektejer på forskningsprojektet, som er støttet af 15. Juni Fonden med midler til forskning og anlæg. Forskningsprojektet er baseret på to forsøgsområder. Foruden arealet i Husby Klitplantage indgår et ca. 220 stort klitareal ved Trøjborg syd for Klitmøller i Thy. Der er indgået forskningsaftale med Aarhus Universitet (AU) omkring undersøgelsen af effekterne af helårsgræsningen på natur og biodiversitet, og baseline monitoring er udført sommeren 2021. Store planteædere udsættes sommer 2022.

Helårsgræsningsprojektet er baseret på en "open ended" forvaltning, og forsøgsdesignet er baseret på en 5-årig undersøgelsesperiode fra 2021 og omfatter også Fjand Enge delen af Husby Klitplantage.

Naturnationalparkområdet ligger inden for UNESCO Global Geopark Vestjylland, hvor Græm Klint indgår som en geosite (dvs. et sted med en helt særlig geologisk fortælling) pga. klintens profil med istidslag overlejret med flyvesand fra efter istiden. Området indgår også i geoparken som en af dens kulturhistoriske besøgssteder.

Endelig ligger hele projektområdet inden for Naturpark Nissum Fjord. En naturpark er en mærkningsordning under Friluftsrådet, som indeholder naturrigdomme og en kulturhistorie samt rekreative muligheder. Bag naturpark Nissum Fjord står Holstebro Kommune og Lemvig Kommune samt de lokale kræfter i Nissum Fjord Netværket.

7. Bilag

I de følgende artstabeller er data knyttet til et PhD studie fra 2018 som anvender data fra 1991-2015 og er baseret på Rødliste 2010 og global rødliste 2016. Bemærk at listerne derfor kan indeholde arter, der ikke længere vurderes som truet ift. Rødliste 2019, og at der omvendt kan mangle arter, der har ændret status til truet jf. Rødliste 2019, samt arter der først er registreret efter 2015 i områderne*.

Tablet 3. Liste med områdets* arter på habitatdirektivets bilag 2, 4 eller 5, samt fugle på fuglebeskyttelsesdirektivets bilag 1

Artens navn	artsgrupper	Økologiske behov	Antal statsskove med arten
Dværgterne	Fugle	Beskyttet redeplads på strand	23
Havterne	Fugle	Uforstyrret strand til yngel	28
Hedelærke	Fugle	Insektrig tør lysning m. spredte træer	105
Hede-rendyrlav	Lav	Ren fugtig luft	65
Klyde	Fugle	Fredfyldt fladvand med ø til rede	43
Markfirben	Reptile	Solåben sandjord til æglægning	124
Natravn	Fugle	Insektrig tør lysning m. spredte træer	87
Odder	Pattedyr	Fredfyldte steder ved sø og å	202
Rendyrlav, ubestemt art	Lav	(tom)	(tom)
Rødrygget tornskade	Fugle	Insektrig lysning m. kvas / buske	201
Rørdrum	Fugle	Varieret rørsump og mose	67
Spidssnudet frø	Padder	Lavt klart ynglevand fri for fisk	179
Spinkel rendyrlav	Lav	Lysåbent, næringsfattigt	36
Spættet sæl	Pattedyr	Fredfyldte strande uden folk	63
Strandtudse	Padder	Lavt, klart ynglevand fri for fisk	55
Trane	Fugle	Mose, sumpskov, fred og ro	72

Tablet 4. Liste med områdets* dansk truede arter, som ikke også er globalt eller EU-truede. Bemærk at listen er baseret på Rødliste 2010.

Artens navn	Artsgruppe	Økologiske behov	Antal statsskove med arten
Almindelig kantskivelav	Lav	Ren fugtig luft.	16
Almindelig skæglav	Lav	Fugtig ren luft og rigbarks-træer	8
Argusblåfugl	Dagsommerfugle	Lysåbent, næringsfattigt, lyng	75
Azurbille	Billier	Gl nåleskov med dødt ved	6
Bjerg-svirreflue	Svirrefluer	Nåleskops bryn	13

Bredbægret ensian	Karplanter	Lysåbent, næringsfattigt	9
Enghumle	Årevinger	Lysåbent, næringsfattigt	5
Ensianblåfugl	Dagsommerfugle	Klokkeensian til æglægning	51
Grågrøn bægerlav	Lav	Ren fugtig luft	26
Grågul bægerlav	Lav	Lysåbent, næringsfattigt	15
Hare	Pattedyr	Mix af div biotoper nær hinanden	321
Klithede-maskesvirreflue	Svirrefluer	Lysåbent, næringsfattigt	7
Klitperlemorsommerfugl	Dagsommerfugle	Lysåbent, næringsfattigt	65
Kvist-kantskivelav	Lav	Ren fugtig luft	13
Kålgallesnudebille	Biller	(tom)	4
Okkergul pletvinge	Dagsommerfugle	Lysåbent, næringsfattigt	129
Plettet kongepen	Karplanter	Lysåbent, næringsfattigt.	24
Skovperlemorsommerfugl	Dagsommerfugle	Blomsterrigt eng-skov-mix med violer	46
Spættet bredpande	Dagsommerfugle	Lysåbent, næringsfattigt	85
Stor kobbersneppe	Fugle	Våd lavtvoksende ret fersk eng	20
Tørvemos-vokshat	Svampe	Lysåbent, næringsfattigt	15
Vendehals	Fugle	Myrer på åbne steder, redehuller	59

*I fjerde kolonne skal antal statsskove med arten forstås som, hvor mange af Naturstyrelsens 976 delarealer (både skov og lysåbne) arten er kendt fra i perioden 1991-2015. Da der er en usikkerhed forbundet med præcision i artsdata, er det ikke muligt at stedfæste og henføre alle arter præcist til de udpegede arealer. Listen indeholder derfor arter, der er fundet på Naturstyrelsens arealer i området såvel udenfor som inden for udpegningen.